

14. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

14.1. Mevzuat, Müfredat, Politika, Paydaş Analizleri

TOBB ETÜ Üniversitesi web sitesinde bulunan Yönetmelikler, Yönergeler, Direktörlükler, Koordinatörlükler, Müdürlükler, Uygulama ve Araştırma Merkezleri, üniversitenin misyonu ve vizyonu, Kurum İç Raporları, Faaliyet Raporları, duyuruları, etkinlik takvimleri, önlisans-lisans ve lisansüstü bölüm ve programlarının sayfalarındaki ders ve müfredat kısımları, AKTS Bilgi Paketi, hem üniversitenin kurumsal sosyal medya hesapları hem de toplulukların sosyal medya hesapları (Instagram, Facebook ve Twitter), YÖK Tez, Harman, TR Dizin, Web of Science indeks ve veri tabanları detaylı bir şekilde incelenerek üniversitelerde LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliğini izlemek üzere verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcılık Göstergeleri

	GÖSTERGE	PUANLAR			BULGULAR
		0	1	2	
1.	Üniversitelerde Akademik Faaliyetlerde LGBTİ+ Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği				3/10
1.1.	Eğitimin her aşamasında (önlisans, lisans, yüksek lisans, doktora) LGBTİ+ hakları bağlamında ve toplumsal cinsiyet konusunda zorunlu derslerin sayısı	1			2 adet zorunlu dersin adında anahtar sözcük yer almaktadır.
1.2.	Eğitimin her aşamasında (önlisans, lisans, yüksek lisans, doktora) LGBTİ+ hakları bağlamında ve toplumsal cinsiyet konusunda seçmeli derslerin sayısı	1			2 adet seçmeli dersin adında anahtar sözcük yer almaktadır.
1.3.	Üniversitelerde LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine akademik etkinlik	1			67 yayın, 7 etkinlik olmak üzere toplam 74 etkinlik bulunmaktadır.
1.4.	Üniversitelerdeki toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları bölümlerinin varlığı	0			
1.5.	Üniversitelerdeki toplumsal cinsiyet ve kadın araştırma merkezlerinin varlığı	0			
2.	LGBTİ+'lar İçin Kampüs İklimi				6/12
2.1.	Üniversitelerde LGBTİ+ dayanışma/araştırma kulüplerinin varlığı	2			ETÜ Kuir
2.2.	Üniversitelerde LGBTİ+ Topluluğun statüsü (resmi/resmi olmayan/resmileşme sürecinde)	0			Resmi topluluk değil.
2.3.	Üniversitelerde LGBTİ+'lar özelinde etkinlik sayısı	2			11 etkinlik gerçekleştirilmiştir.
2.4.	Kampüslerdeki Onur Haftası/Ay1 etkinliklerinin sayısı	0			
2.5.	Kampüslerdeki 8 Mart etkinliklerinin sayısı	2			4 etkinlik gerçekleştirilmiştir.

2.6.	Kampüslerdeki Cinsiyetsiz Tuvalet Sayısı ve Erişilebilirlik	0	
3.	Üniversitelerde LGBTİ+fobik ve Cinsiyetçi Kalıplar		2/8
3.1.	LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet farkındalığını artıran kampanya ve bilgilendirici materyal sayısı	1	TOBB ETÜ Cinsiyet Eşitliği Planı
3.2.	Üniversite çalışanları ve yönetici kadro başta olmak üzere üniversite mensuplarına yönelik düzenlenen LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliği eğitim ve seminer sayısı	0	
3.3	Üniversite web sitelerinde bulunan açıklamalarda LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun demeç sayısı	1	Üniversitenin Resmi Duyuruları
3.4	Üniversitelerin paylaştığı LGBTİ+ hakları bağlamında incelenebilecek toplumsal cinsiyet eşitliğine dair rapor sayısı	0	
TOPLAM SKOR			11/30

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde bulunan araştırma merkezleri arasında ilgili tematik alana dair çalışmalar yürüten bir KAM/KASAUM bulunmamaktadır. Sadece TOBB ETÜ Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezinin⁸⁰ amaçları arasında “engelliler, kadınlar, çocuklar, öğrenciler, yaşlı nüfus, ve tüm dezavantajlı gruplara yönelik uygun sosyal politikaların geliştirilmesine ve uygulanmasına katkıda bulunmak” maddesi geçmektedir, ancak çalışmalarında ilgili tematik alana dair güncel bir bulguya ulaşamamıştır.

Üniversite web sitesi içerisinde yer alan “TYYÇ Bilgi Paketleri” kısmından Müfredat İncelemesi gerçekleştirilmiştir. İçerisinde anahtar sözcük barından ikişer zorunlu ve seçmeli derse rastlanmış olup 1 zorunlu ders ve 3 seçmeli dersin odağında da toplumsal cinsiyet ve “cinsel azınlıklar” konuları göze çarpsa da bu dersler az sayıda olduğundan üniversite bu kısımdan tam puan alamamıştır.

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde LGBTİ+ hakları özelinde çalışmalar yürüten ETÜ Kuir topluluğu bulunmaktadır. Öte yandan resmi bir topluluk üniversitede yer alsa da yukarıdaki tablodan görüleceği üzere üniversitede LGBTİ+ kapsayıcı etkinliklerin yanı sıra toplumsal cinsiyet odaklı etkinlikler de oldukça az sayıdadır. Bu konuda diğer üniversitelerinin aksine TOBB ETÜ'de 8 Mart faaliyetleri de oldukça yetersizdir. Üniversitede böylesi bir atmosfer hakimken toplumsal cinsiyet eşitliği odağında eşitlik planı dışında bilgilendirici materyal, eğitim ve seminer gibi faaliyetlerin hiç olmaması şaşırtıcı değildir.

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'ne ait web sayfalarında bulunan duyurularda ve basında yer alan çalışmalarında tematik alana ilişkin bir rapora erişilememiştir. Üniversitenin duyuruları arasında bulunan bir proje haberinin⁸¹ toplumsal cinsiyet eşitliği adına farkındalık ve hassasiyet yaratmak amacıyla kurum kültürünün gelişimine katkı sağladığı belirtilmiş olsa da üniversite yönetimi tarafından toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun demeçler verilmemiş

80 TOBB ETÜ Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği Resmî Gazete Tarihli: 27.12.2011 Resmî Gazete Sayısı: 28155.

81 TOBB ETÜ Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Ele Almak İçin Online Eşleşme Projesi: TOBB ETÜ-Tokyo Üniversitesi <https://www.edu.edu.tr/tr/haber/toplumsal-cinsiyet-esitligini-ele-almak-icin-online-eslesme-projesi-tobb-etu-tokyo-universitesi>

ya da üniversitenin Stratejik Planında, Kurumsal İç İzleme Raporlarında bu tür söylemlere rastlanılmamıştır.

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi LGBTİ+ Haklarına Erişim Göstergeleri

	GÖSTERGE	PUANLAR			BULGULAR
		0	1	2	
1.	Üniversite Mevzuat, Yönerge ve Politika Belgelerinde LGBTİ+ Hakları Bağlamında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği				3/12
1.1.	CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi'ne atıfta bulunan yönetmelik ve yönerge sayısı	0			
1.2.	Mevzuat, Yönerge ve Politika metinlerinde "toplumsal cinsiyet" ve "cinsel yönelim", "cinsiyet kimliği" gibi kavramlara atıf sayısı	1			TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Hekimlik Andı
1.3.	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden 5 No'lu amaca atıfta bulunan yönetmelik, yönerge ve politika sayısı	1			
1.4.	Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyici yönetmelik sayısı	0			
1.5.	Üniversitelerin toplumsal cinsiyet, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime yönelik ayrımcılık karşıtı politika sayısı	1			Eğitim-Öğretim Politikası
1.6.	Diploma Mezuniyet Belgelerinde İsim Değişikliği yollarının açık ve anlaşılır bir şekilde belirtilmesi	0			
2.	Üniversitelerin TCE'ye Dikkat Çekmek İçin STK'larla Yaptıkları İş Birlikleri, Etkinlikler				2/4
2.1.	STK'lar ile birlikte yürütülen kampanya, ortak çalışma, etkinlik, iş birliği sayısı ve buradaki TCE bağlamında çeşitlilik (kurum çeşitliliği, ortaklık çeşitlilikleri) sayısı	1			KADEM ve ANGİKAD
2.2.	STK'larla birlikte oluşturulan ve hayata geçirilen modellerin sayısı	1			TOBB ETÜ ve KADEM tarafından imzalanan mutabakat, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Ele Almak için Online Eşleşme Projesi: TOBB ETÜ & Tokyo Üniversitesi
3.	Üniversitelerde Şiddet ve Taciz ile Mücadelenin Kurumsallaşması: CTS Birimleri				1/10
3.1.	Üniversitelerdeki aktif CTS Biriminin varlığı	0			
3.2.	Üniversitelerdeki CTS Birimlerine başvuru yollarının açık ve anlaşılır bir şekilde belirtilmesi	0			
3.3.	CTS Birimlerine dair bilgi alınabilecek üniversite-web sitesinin varlığı	0			

3.4	CTS Birimlerinde adalete erişime yardımcı olma, yönlendirme, psikolojik destek verme gibi durumlara dair bir içeriklerin varlığı	0	
3.5	Taciz ve mobbing gibi konular hakkında verilen eğitim ve/veya seminer sayısı	1	1 etkinlik düzenlenmiştir.
TOPLAM SKOR		6/26	

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nin *temel hedefleri, misyon ve vizyonu* arasında ilgili tematik alana ilişkin olarak bir bulguya erişilememiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek mevzuat ve politika incelemesinde ise sadece Eğitim Öğretim Politikasına ulaşılmıştır. Eğitim Öğretim Politikası kapsamında "toplumsal ve çevresel sorunların farkında olan ve bunların çözümü için sorumluluk üstlenen, insan haklarına saygılı bireyler yetiştirmek" ifadesi geçmektedir⁸².

2021 yılına ait Kurum İç Değerlendirme Raporunda, üniversitenin toplumsal katkı faaliyetlerini Birleşmiş Milletler Kalkınma Hedefleri doğrultusunda özel ve kamu kurum ve kuruluşları ile iş birlikleri çerçevesinde yürütmekte ve öncelikli olarak eğitimde fırsat eşitliği (SKH 10-Eşitsizliklerin Azaltılması) ve toplumsal cinsiyet eşitliği (SKH 5-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği) konularında (SKH 13-İklim Eylemi) çalışmaların sürdürüldüğü belirtilmiştir.

Üniversitenin mevzuatı arasında Mezuniyet Geçici Belgesi ve Diploma İşlemlerine dair yönergeye ulaşılamamıştır. Yapılan bilgi edinme başvurusuna verilen yanıtta diploma yönergesinin olmadığı bilgisi paylaşılmış ve üniversitenin Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine⁸³ referansla bir yanıt verilmiştir. Diplomanın veya geçici mezuniyet belgesinin kaybı halinde, gereken ücretin ödenmesi ve dilekçe ile başvurulması koşuluyla yeni diploma/geçici mezuniyet belgesi hazırlanıp yeniden düzenlenme sebebine ilişkin ibare konacağı ve e-Devlet üzerinden mezuniyet belgesi alınması halinde isim/soyadı değişiklik bilgilerinin sisteme yansıtacağı bilgisi paylaşılmıştır.

Üniversitede CTS Birimi bulunmamaktadır ve taciz, saldırı gibi durumlarda öğrencilerin ne tür mekanizmalara başvurabileceğine dair bilgilendirici içeriklere erişilememiştir. Psikolojik Destek Merkezinin faaliyetleri arasında Önleme ve Eğitim Çalışmaları, Müdahale ve Destek Çalışmaları yer alsa da bu çalışmalar arasında üniversitede gerçekleştirilecek taciz ve saldırı durumlarına dair nasıl bir destek verilebileceğine erişilememiştir⁸⁴. Öğrenci Konukevi Yönergesinin⁸⁵ Disiplin İşlemlerine İlişkin Esaslar bölümünde "Konukevi içinde kişilerin şeref ve haysiyetini zedeleyen sözlü veya yazılı eylemlerde bulunmak, Konukevi çalışanlarını, arkadaşlarını ya da başkalarını tehdit etmek veya fiili saldırıda bulunmak" ifadeleri geçse de cinsel taciz ve saldırıya dair kesin bir madde bulunmamakla birlikte "genel ahlak ve adaba aykırı harekette bulunmak veya bu suçları işlemek" de konukevinden çıkarma başlığı altında ele alınmıştır.

TOBB ETÜ'nün paydaş olarak STK'larla yürüttüğü iş birlikleri tablodan da anlaşılacağı üzere oldukça az sayıda olmakla birlikte bu azlığa paydaş olarak sadece 2 kadın derneğinin varlığı göze çarpmaktadır. Bu açıdan üniversitenin hem faaliyetlerinde hem de paydaş ilişkilerinde toplumsal cinsiyet eşitliği açısından çeşitlilik göstermeyen bir yapıda olduğu söylenebilir. Bunların yanı sıra gözümüze çarpan sonuca paralel olarak üniversite bileşenlerine yönelik taciz, şiddet ve toplumsal

82 TOBB ETÜ Politikalar <https://www.etu.edu.tr/sayfa/politikalar>

83 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği *Resmî Gazete Tarihi: 12.09.2011 Resmî Gazete Sayısı: 28052.*

84 TOBB ETÜ Psikolojik Destek Merkezi Faaliyetler <https://www.etu.edu.tr/tr/pdm/faaliyetler>

85 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Öğrenci Konukevi Yönergesi 21.02.2014 tarih ve S-2014-04/2 sayılı Senato Kararı.

cinsiyet eşitliği açısından eğitici ve bilgilendirici etkinlik ve materyal sayılarının neredeyse hiç olmayışı da üniversite bileşenleri açısından kampüs iklimini daha güvensiz hale getirdiği söylenebilir.

2019 yılında üniversite, KADEM ve TÜRGEV ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadının istihdamı, toplumsal hayattaki görünümü, eğitimi, kadına şiddetin önlenmesi vb. konularda farkındalık yaratılması ve ülke sosyal politikalarının, yeni strateji ve uygulamaların alt yapısının oluşturulmasına katkı sağlanması amacıyla bir mutabakat⁸⁶ imzalamıştır.

14.2. LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcılık ve Haklara Erişim Ölçekleri

Araştırmaya TOBB Üniversitesi mensubu olan 36 öğrenci, 4 akademik personel ve 5 mezun olmak üzere toplam 45 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan 45 kişiye LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcılık Ölçeğinde yer alan 16 soru ve LGBTİ+ Haklarına Erişim Ölçeğinde yer alan 19 soru yöneltilmiş ve 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) yanıt aralığında likert tipi cevaplanması beklenmiştir. Sorulara katılımcıların verdikleri yanıtların analizlerinden elde edilen bulgular aşağıda gösterilmektedir. Aşağıda yer verilen bulgulara, katılımcıların verdiği yanıtların ortalamalarının 100'lük değerlere dönüştürülmesi yoluyla ulaşılmıştır.

TOBB Üniversitesi LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcılık Ölçeği Skorları

1	Üniversite içerisinde LGBTİ+'lar sözlü şiddete maruz bırakılmazlar.	48	Şiddet	56
2	Üniversite içerisinde LGBTİ+'lar fiziksel şiddete maruz bırakılmazlar.	68,8		
3	Üniversite içerisinde LGBTİ+'lar psikolojik şiddete maruz bırakılmazlar.	44		
4	Üniversite içerisinde LGBTİ+'lar cinsel tacize maruz bırakılmazlar.	63,2		
5	Üniversite içerisinde ayrımcılığa uğrayan LGBTİ+'lar bunu rahatça ifade edebilir.	38,6	Akademik Faaliyetler	57,222
6	Dersler sırasında dersi veren öğretim elemanı toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	60		
7	Dersler sırasında öğrenciler toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	60,4		
8	Ders içerikleri toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	55,6		
9	Derslerde LGBTİ+'lar ayrımcılığa uğramaz.	58,2		
10	Ders dışı akademik faaliyetlerde (seminer, çalıştay, atölye vb.) LGBTİ+'lar ayrımcılığa uğramaz.	58,2		
11	Üniversitede LGBTİ+'lar akademik personelle iletişim kurarken eşit muamele görür.	62,2		
12	Üniversitede LGBTİ+'lar öğrencilerle iletişim kurarken eşit muamele görür.	64,4		

86 2020 Kurum İçi Değerlendirme Raporunda verilen mutabakat linki çalışmadığından, mutabakat metnine ulaşamamaktadır. <https://turgev.org/tr/haber/turgev-kadem-ve-tobb-etuden-kiz-ogrencilere-onemli-destek>

13	Yurtlarda LGBTİ+’lar ayrımcılığa maruz bırakılmazlar.	38,6	Barınma	42,778
14	Yurtlarda LGBTİ+’lar yurt yönetimiyle iletişim kurarken eşit muamele görür.	38,6		
15	Yurtlarda LGBTİ+’lar yurt personeliyle iletişim kurarken eşit muamele görür.	41,8		
16	Yurtlarda LGBTİ+’lar yurttaki kalan öğrencilerle iletişim kurarken eşit muamele görür.	52		
			SKOR	53,306

Yukarıdaki tabloda görülebileceği gibi TOBB Üniversitesi mensupları üniversitede LGBTİ+’ların şiddete maruz bırakılmaları ile ilgili 4 sorudan oluşan Ayrımcılık-Şiddet alt boyutuna 56, akademik faaliyetler sırasında ayrımcılığa maruz bırakılma ile ilgili 8 sorudan oluşan Ayrımcılık-Akademik faaliyetler alt boyutuna 57,222 ve öğrencilerin yurtlarda ayrımcılığa maruz bırakılmaları ile ilgili 4 sorudan oluşan Ayrımcılık-Barınma alt boyutuna 42,778 puan olarak hesaplanmış yanıtlar vermişlerdir. Ölçekte yer alan sorulara verilen yanıtlar sonucunda TOBB Üniversitesi için toplam skor 53,306 olarak hesaplanmıştır.

TOBB Üniversitesi’nin 45 mensubunun 1’i KYK yurdu, 1’i özel öğrenci yurdu, 25’i Üniversite öğrenci yurdu, 2’si vakıf öğrenci yurdunda kalmakta ve 16’sı yurttan yaşamamaktadır. Barınma alt boyutundan alınan 42,778 puan ortalaması katılımcıların ikamet ettikleri yurtlara dair deneyimleri ya da izlenimleriyle açıklanmaktadır. Ancak TOBB Üniversitesi’ne ait yurttan ikamet eden 25 katılımcının yurt deneyimleri 41,4 puan ortalamasına sahiptir. Buradan anlaşılacağı üzere başka bir yurt deneyimi ya da yurtlara dair genel izlenimler TOBB Üniversitesi yurdunda kalan kişilerin deneyimlerinden daha olumlu görünmektedir.

TOBB Üniversitesi LGBTİ+ Haklarına Erişim Ölçeği Skorları

1	Üniversitede LGBTİ+ hakları özgürce savunulur.	35,2	Örgütlenme ve Savunuculuk	34,604
2	Üniversitede LGBTİ+ haklarına ilişkin faaliyetler özgürce gerçekleştirilir.	27,2		
3	Üniversitede LGBTİ+ temalı faaliyetler özgürce gerçekleştirilir.	28,8		
4	Üniversitede LGBTİ+ öğrenciler, LGBTİ+ haklarını savunmak için bir araya gelebilir.	46,2		
5	Üniversitede LGBTİ+’lar, öğrenci toplulukları bünyesine örgütlenebilir.	43,2		
6	Üniversitede Onur Yürüyüşü özgürce düzenlenebilir.	21,4		
7	Öğrenci toplulukları içerisinde LGBTİ+’lar kendilerini özgürce ifade edebilirler.	40,4		
8	Derslikler LGBTİ+’lar için güvenlidir.	55,6	Güvenli Alan	51,556
9	Ortak kullanım alanları (örn. kafeterya, kantin, kütüphane, çalışma salonları, laboratuvarlar, yemekhaneler, spor tesisleri ve benzeri sosyalleşme alanları gibi) LGBTİ+’lar için güvenlidir.	53,4		
10	İdari binalar LGBTİ+’lar için güvenlidir.	45,8		

11	Üniversite yönetimi LGBTİ+ hakları konusunda bilgi sahibidir.	28	Üniversite Mensuplarının Algı ve Tutumu	34,518
12	İdari personel LGBTİ+ hakları konusunda bilgi sahibidir.	27,6		
13	Üniversite güvenlik görevlileri LGBTİ+ hakları konusunda bilgi sahibidir.	24,4		
14	Üniversite yönetimi öğrencilerle iletişim kurarken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	46,6		
15	İdari personel öğrencilerle iletişim kurarken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	43,6		
16	Üniversite güvenlik görevlileri öğrencilerle iletişim kurarken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	36,8		
17	Öğrenciler LGBTİ+ hakları konusunda bilgi sahibidir.	50,2	Akran Davranışları	56,74
18	Öğrenciler kendi aralarında iletişim kurarken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	59,6		
19	Arkadaş ortamında LGBTİ+ lara dair meseleler, olumlu bir atmosferde konuşulur.	60,4		
			SKOR	40,748

Yukarıdaki tabloda görülebileceği gibi TOBB Üniversitesi mensupları üniversitede örgütlenme imkanları ile ilgili 7 sorudan oluşan Örgütlenme ve Savunuculuk alt boyutuna 34,604, üniversitenin LGBTİ+ lar için güvenli olması ile ilgili 3 sorudan oluşan Güvenli Alan alt boyutuna 51,556, üniversite mensuplarının LGBTİ+ lara karşı düşünce ve davranışları ile ilgili 6 sorudan oluşan Üniversite Mensuplarının Algı ve Tutumu alt boyutuna 34,518 ve son olarak akranlarının LGBTİ+ öğrencilere karşı tutumunu ölçen 3 sorudan oluşan Akran Davranışları alt boyutuna 56,74 puan olarak hesaplanmış yanıtlar vermişlerdir. Ölçekte yer alan sorulara verilen yanıtlar sonucunda TOBB Üniversitesi için toplam skor 40,748 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu genel ortalamanın yükselmesinin nedeni katılımcıların Güvenli Alan ve Akran Davranışları alt boyutlarına verdikleri puanların daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.